

ספר קדושת לוי - פרשת במדבר

כאשר צוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני. יש לדקדק, הוי ליה למימר "ויפקדם במדבר סיני כאשר צוה ה' את משה". ונראה, דהנה השם יתברך נתן התורה לישראל, ונשמת ישראל הם גוף התורה. כי ישראל הם ס' רבוא אותיות לתורה, נמצא ישראל הם התורה, כי כל אחד מישראל הוא אות מהתורה. נמצא מה שפקד משה את ישראל למד את התורה. וזהו הרמז "כאשר צוה ה' את משה", הרמז שציווי התורה "אשר צוה ה' את משה" הוא בעצמו מה שספר את ישראל. ומזה הטעם נראה הא דכתיב "אך את מטה לוי לא תפקוד ולא תשא בתוך בני ישראל", כי ישראל הם נגד התורה שבכתב. ומטה לוי הם נגד התורה שבעל פה. וזהו בלויים "על פי ה' פקד":

ספר קדושת לוי - פרשת נשא

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. והכלל הוא כך, דהנה הבעל שם טוב היה מוכיח תמיד את העולם בזה הפסוק (תהלים קכא,ה) "ה' צלך". דהיינו, כמו שהצל עושה מה שאדם עושה, כך הבורא ברוך הוא (כביכול) עושה מה שאדם עושה. ולכך צריך האדם לעשות מצות, וליתן צדקה, ולרחם על העניים כדי שיעשה הבורא ברוך הוא גם כן עמו טובות. והנה המדה הזאת נקרא "כה", כי פירוש המלה של "כה" הוא "כך"; פירוש, כמו שהוא עושה גם כן הבורא ברוך הוא עושה. וזה ידוע שהבורא ברוך הוא רוצה להטיב לעמו ישראל, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק. וצריך האדם כשעומד להתפלל לפני הבורא ברוך הוא -- כל תפילת י"ח או שאר דברי תחנונים -- צריך להתפלל רק שיהיה להבורא ברוך הוא תענוג מזה, כמו שאמרו במשנה (אבות ב,ט) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת. פירוש, שיהיה המעשה של אדם רק כדי שיהיה להבורא תענוג מזה. וזה ידוע כשאדם מתפלל בשבילו אזי נקרא מקבל, וכשאדם רוצה לקבל דבר אוחז הגב יד לארץ והתוך יד למעלה. אבל כשאדם מתפלל רק שיהיה לבורא ברוך הוא תענוג מזה, אזי נקרא משפיע, שהוא משפיע (כביכול) בהבורא ברוך הוא. והמשפיע אוחז גב יד למעלה ותוך היד למטה. והנה ברכת כהנים הוא בנשיאות כפים, דהיינו שאוחזים גב ידיהם כנגד פניהם, כמו מי שירצה להשפיע. וזה פירוש הפסוק "כה תברכו את בני ישראל": דהיינו, שיברכו את ישראל כדי שיהיה להבורא ברוך הוא תענוג מזה, ותהיו אתם משפיעים (כביכול) בהבורא ברוך הוא. ואחר כך הבורא ברוך הוא ישפיע לכם כל טובות וברכות על ישראל, כמו שאמרנו שזה המדה נקרא כ"ה: כמו שישראל עושים (כביכול) הבורא ברוך הוא גם כן עושה, ומשפיע לעמו ישראל טובות וברכות חיים ושלוש אמן:

או יבואר, כה תברכו את בני ישראל אמור להם כו' ושמו את שמי על בני ישראל. הכלל, לכך צריכין הכהנים לברך את ישראל בקול שישמעו ישראל, בכדי שאלו אותיות שישמעו ישראל מהכהנים יעשו רושם בישראל, ויאירו מול פניהם, ובזה הם מתברכין. וזהו "כה תברכו כו' אמור להם", דוקא לומר להם האותיות. ולא די שיבקש במחשבה על ברכת ישראל, רק לאמר להם האותיות מן הברכה. וזהו "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", וקאי על ישראל:

ספר קדושת לוי - פרשת בהעלותך

והמן כזרע גד. כי האדם הנותן צדקה הוא משפיע בעני. ורבותינו ז"ל אמרו (ויק"ר לד) יותר ממה שבעל הבית עושה כו'. אם כן העני גם כן משפיע בבעל הבית. אפס החילוק שבעל הבית משפיע להעני דבר גשמי והעני משפיע לבעל הבית דבר רוחני, דהיינו שהקדוש ברוך הוא נותן לו עולם הבא וקדושה וטהרה. וכן היה במן, שהמן היה משפיע לישראל שאכלו ממנו, דהוא קצת גשמי. וישראל השפיעו במן דבר רוחני, כמאמר חכמינו ז"ל (יומא עה). כל מה שבקשו לטעום במן היה טועמין. נמצא המן מקבל מאתם דבר רוחני -- איזה טעם שרצו. וגד ראשי תיבות

גומל דלים. וזהו "והמן כזרע ג"ד": הוא שהמן היה בו ענין גומל דלים, שזה משפיע לזה גשמי וזה משפיע לזה רוחני. כמו כן היה במן: המן השפיע להם גשמי לישראל, וישראל השפיעו בו רוחני. וזהו "כזרע ג"ד", כזריעה של גומל דלים. וזריעה נקרא צדקה כמאמר חכמינו ז"ל (ב"ק יז.) "זרעו לכם לצדקה":

ויאמר אדני משה כלאם ויאמר משה כו' מי יתן והיה כל עם ה' נביאים כו'. הנה הצדיקים יכולין לבטל הגזירה, ולהפוך מרעה לטובה. ובאמת אינם יכולין לבטל הגזירה, רק כל זמן שלא נכתב הנבואה מהגזירה בהנביא. אבל אם כבר נכתב הנבואה, אז אי אפשר לבטל, כדי שלא יאמרו שקר ניבא הנביא וכתב. והנה לכאורה איך יכולין להתפלל לבטל חבלי משיח הכתובים בנביא? רק התירוץ, כי הרמב"ם כתב בספר המדע ובהלכות מלכים, שאין מובן מהנביאים איך יהיה קודם ביאת הגואל במהרה בימינו. והנה, כיון שאינו מובן בנביאים החבלי משיח, לזה אנו יכולין להתפלל לבטל, כיון שאינו מפורש בפירוש בדברי הנביאים. ואם כן הוא ממה נפשך, אם אין כתוב ומרומז בהם אזי אנו יכולין לבקש לבטל. ואם כתוב ורמזו בהנביאים חבלי משיח, כעת אין אנו יכולין להבין בדברי הנביאים, רק כשיבא משיח צדקינו במהרה בימינו. ואז ילמוד אותנו הפירוש מהנביאים. והנה אפילו אם כתוב בהם חבלי משיח, הלא כשיבא משיח צדקינו כל ישראל יהיו נביאים כמאמר הכתוב "ונבאו בניכם ובנותיכם כולם ידעו כו"!? ונמצא אנו יכולין לבקש לבטל אותם. כי כיון שיהיו כל ישראל נביאים, אז אין חשש שיאמרו שקר ניבא הנביא, כיון שיהיו כל ישראל נביאים ידעו שבאמת ניבא הנביא, רק שהצדיקים שהיו בדור קודם ביאת הגואל בטלו זה הגזירה. והנה יהושע אמר למשה "כלאם", ומשום שניבאו "משה מת יהושע מכניס", ולבטל אי אפשר (כאן חסר) מחמת שנכתב בתורה. לזה אמר לו משה "מי יתן והיה כל עם ה' נביאים": כלומר, כשיהיו כל ישראל נביאים אזי יכולין לבטל הגזירה, אפילו אם נכתב, כיון שכל ישראל יהיו נביאים יבינו זאת, שצדיקים יכולין לבטל הגזירה. אפילו אם נאמר להנביא מן ה', הצדיקים יכולין לבטל. וזהו שדרשו רבותינו ז"ל (דב"ר ג) על פסוק (דברים ט, א) "אתה עובר היום את הירדן כו'", שמשה פתח להם פתח שיבקשו עליו רחמים שיכנס לארץ. אף שאמר "הנה אנכי מת", היינו שבנביאות משה האמינו כל ישראל שבוודאי נבואתו אמת. ונמצא אפילו אם ישראל יבקשו לבטל הגזירה ממשה רבינו, עם כל זה לא ירהרו (חס ושלו) אחר נבואתו. כי בוודאי ישראל יאמרו שנבואתו היה אמת, רק שישראל בתפילתם בטלו הגזירה להפוך לטובה:

ספר קדושת לוי - פרשת שלח לך

או יבואר, שלח לך וכו' ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל. וכבר צווחו על תיבת "לך". ונראה, כי עיקר כוונת הבורא ברוך הוא לשלוח אנשים יריאים ושלימים, אשר כל מגמתם עבודת הבורא ברוך הוא ולא (חס ושלו) לתור את ארץ ישראל, גשמיותה של ארץ. רק צוה הבורא ברוך הוא למשה רבינו עליו השלום לשלוח עבדי השם מקודם; שיעשו רשימה שמה בעבודה, דהיינו בתורה ובתפלה, להמשיך חיות ושפע מהארץ עליונה לארץ תחתונה, בכדי שהארץ בעצמו יתאוה שיבאו בני אברהם יצחק ויעקב. וזהו "שלח", לשון המשכה, מגזרת "ותשלח את אמתה" (שמות ב, ה), כמאמר חכמינו ז"ל (סוטה יב ע"ב). דהיינו, שימשיכו מהם אנשותם, שיבואו למדריגת משה רבינו עליו השלום. וזהו "שלח לך אנשים", שימשיכו את אנשותם, דהיינו התפשטות הגשמיות, עד שיבאו "לך", דהיינו מדריגת שלך. היינו, שיבאו לארץ כנען לא לתור אותה בגשמיותיה (חס ושלו), רק מיד כשיבואו שמה יעמדו על התורה ועל העבודה. וזהו "ויתורו", מגזרת תורה. והעיקר, כשישראל עוסקים בתורה ובמצות יש להם חלק בארץ ישראל מלבד ירושת אבותיהם. כי יש להם חלק מהתפעלות שלהם, דהיינו מהתורה והמצות. וזהו "אשר אני נותן", לשון הוה. היינו כשישראל עוסקים בתורה ובמצות "אני נותן" תמיד ארץ הקודש לבני ישראל. אבל לא כן עצת הכסילים. הם סברו ששלח משה רבינו עליו השלום לתור ארץ ישראל בגשמיותיה. וזהו שהתפלל משה רבינו עליו השלום "י"ה יושיעך

מעצת מרגלים. דהיינו, שלא תהיה עמהם בעצה להיות מרגלים בגשמיות, רק שהעיקר "ויתורו", מגזרת תורה:

עלו זה בנגב ועליתם את ההר וראיתם את הארץ מה היא. הכלל, כאשר רוצים להעלות הניצוץ, אז צריך לדבק עצמו במדת ה', שהוא מדת החסד. וזהו "בנגב", דרום מורה על החסד. או לשבר תאות היצר הרע מתאותו, כאשר מבואר במקום אחר פירוש הפסוק (תהלים קיט, צח) "מאויבי תחכמיני מצותיך כי לעולם היא לי": כלומר, לומר ליצר הרע (הנקרא אויב): אתה מפתה אותי לעשות התאוה שלך, ופנימיות התאוה הוא שיהיה לי תענוג. הלא עיקר התענוג הוא בעבודת ה', מוטב לעבוד ה'! והחילוק, אצל עבדות ה' התענוג הוא לעולם. ותענוג שלך הוא מדבר הפסד. וזהו "מאויבי", הוא היצר הרע. "תחכמיני מצותיך כי לעולם כו'", עיין שם. וזהו הרמז "ועליתם את ההר": היצר הרע נקרא הר, כמאמר חכמינו ז"ל (סוכה נב.) צדיקים כו'. כלומר, מפיתוי היצר הרע אקח התענוג לעבודת ה', ובזה תעלה הניצוץ ותשבר הקליפה. או להעלות הדבר אל האי"ן, שישתכל הדבר באי"ן, מקום מחצב כל הנשמות, ובזה תעלה הניצוץ. וזהו "ומה הערים": מה הוא האי"ן, כמאמר חכמינו ז"ל לא כאברהם שאמר וכו', אלא כמשה שאמר ואנחנו מה. ובאלו ג' בחינות תעלה הניצוץ ומכניע הרע:

ה' ארך אפים. כי ישראל כשעשו את העגל היה העון נגד ה'. וכאן בשלוח מרגלים היה העון נגד פרצוף ישראל, שלא האמינו זאת שיש כח לישראל להפוך הכל בתפלתם. ובאמת, מדת "רחום" הוא (כביכול) שהקדוש ברוך הוא מדבק עצמו בעולמות התחתונים, כמו שהעשיר שמרחם על העני צריך לדבק עצמו בצער העני, כדי שעל ידי זה ירחם עצמו. כן (כביכול) אצל הקדוש ברוך הוא: מדת "רחום" ומדת "חנון" הוא שיש לנו חן בעיני הקדוש ברוך הוא. וכאן, בשלוח הרגלים, לא האמינו זאת במדת רחום, שהקדוש ברוך הוא מדבק עצמו בישראל, ובמדות חנון שיש לנו חן בעיני הקדוש ברוך הוא. לכך לא אמר בזה הבקשה "רחום וחנון", רק ארך אפים:

ויאמר ה' סלחתי כדברייך. ופירש רש"י ז"ל "כדברייך", בשביל מה שאמרת "פן יאמרו כו'". ולכאורה יפלא מה שבא רש"י להשמיענו. ונראה שזה כוונת רש"י: דהנה משה התפלל להקדוש ברוך הוא בעד ישראל בטענה שלא יהיה (חס ושלום) חילול השם, כמאמר הפסוק "ושמעו מצרים כו'". ולכאורה קשה: הלא ביד הקדוש ברוך הוא כל מחשבת בני אדם, וכל דרכי בני אדם להטות לאשר יחפוץ? אם כן, יטה מחשבות האומות שלא יאמרו "מבלתי כו'", ולא יהיה (חס ושלום) חילול השם. אבל הענין, דיבור של צדיק עושה רושם למעלה ולמטה, כמאמר הכתוב (איוב כב, כח) "ותגזור אומר כו'". ואם כן, כיון שאמר משה בתפילתו שיהיה (חס ושלום) חילול השם כשיעשה (חס ושלום) כלה בישראל, בוודאי כן יהיה (חס ושלום) חילול השם. וזהו שפירש רש"י: בשביל מה שאמרת "פן יאמרו כו'", ודיבורך עשה רושם ובוודאי יאמרו. אבל זולת דיבורך שאמרת "פן יאמרו", לא היו האומות אומרים כך. אבל כיון שאמרת אתה שיאמרו, בוודאי יאמרו כמאמר הכתוב "ותגזור אומר", וכנ"ל:

ספר קדושת לוי - פרשת קרח

או יבואר, ויקח קורח. כי יש צדיק שעובד רק לעשות תענוג להבורא ברוך הוא. ואצל זה הצדיק אין חילוק אם הוא עושה תענוג להבורא ברוך הוא או צדיק אחר עושה תענוג להבורא ברוך הוא. אבל מי שרוצה לקבל שכר על עבודתו, זה רוצה שהוא בעצמו יעשה תענוג להבורא. וזהו "ויקח קורח": שרצה שהוא יקח ולא אחר. וזהו פירש"י שלקח מקח רע לעצמו, שבשביל זה חלק על משה ורצה להיות כהן גדול. ואם היה עובד רק לעשות תענוג להבורא ברוך הוא, בוודאי לא היה חולק שיהיה הוא כהן גדול. פירש רש"י נתקנא על נשיאתו של אליצפן בן עוזיאל. לכאורה אינו מובן למה לא חלק תיכף אחר שמינה משה רבינו עליו השלום את אליצפן? אמנם, קודם גזירת מרגלים היו ראויים ישראל ליכנס מיד לארץ ישראל. על כן סבר

קרח שגדולת אליצפן לא יהיה רק זמן מועט, דהא בזמן מועט יכנסו לארץ ישראל. מה שאין כן אחר גזירת מרגלים. וראה שיגזור שיהיו מ"ם שנה במדבר, אז קינא שאליצפן יהיה נשיא מ"ם שנה :

עבודת מתנה אתן את כהונתכם כו'. הנה כשאדם עובד את ה' אינו מתנה, כי כן החיוב על האדם. אבל כשאדם מעלה הנצוצות, זה הוא מן האדם מתנה אל ה'. וזהו "נשאת ונתת באמונה" (שבת לא.) כשאדם עושה משא ומתן עם נכרי, והישראל מרויח בהמשא ומתן, ועל ידי זה יכולת בידו לעבוד ה' ביותר. אזי מעלה הנצוצות מן האומות. וזהו "נשאת", לשון עליות. "ונתת באמונה", כמבואר. כי הוא מתנה אל ה' מישראל שמעלה הנצוצות. ומזה בא הגרים מן האומות, מחמת שישראל מעלים הנצוצות מהן כנ"ל. וזהו "עבודת מתנה":

ברית מלח עולם. הוא נאמר אחר מעשה קרח. כי קרח רצה להיות כולם כהנים, ולא לוי. וכהן מורה על חסד, ולוי על דין. ורצה להיות הכל חסד. ובאמת צריך שיהיה דין ורחמים בעולם. והנה הרמב"ן הקדוש כתב, המלח הוא כח אש אשר במים. נמצא המלח הוא מן כח אש ומים, היינו דין וחסד, שניהם הם הנהגת העולמות. וזה שנאמר זה אחר מעשה קרח, להראות כי בטל מעשה קרח שרצה להיות כולו חסד, ולא כן הוא, כי צריך להיות דין וחסד:

ספר קדושת לוי - פרשת חקת

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. הכלל, כי טעמי התורה והמצות הם נעלמים מכל האדם. רק האדם צריך לעשות ולקיים כל התורה מחמת ציווי ה' עליו לעשותם ולקיימם. וזהו הרמז "זאת חוקת התורה": כל התורה והמצות הם חקים אצלנו, כי אין נגלה לנו שום טעם מהמצות. רק עיקר קיום התורה והמצות יהיה מחמת "צוה ה' לאמר": מחמת צווי ה' עלינו לעשות, אנו מחויבים לעשותם ולקיימם. ובזה יבואר מה שצוה לעשות פרה לטהר מטומאת מת. כי הכלל, הנשמה והחיות אשר באדם, אשר הנשמה והחיות נחצב מתחת כסא הכבוד, רוצה תמיד לעבוד את הבורא ברוך הוא בלי הפסק רגע אחד. רק הגוף אשר באדם אינו מניח, ויש מלחמה תמיד בין הנשמה והחיות עם הגוף. והאדם הזוכה מנצח את הגוף לעשות כרצון הנשמה. ולמה זה הגוף אינו רוצה לקיים התורה והמצות? מפני שאין משיג טעמי התורה והמצות. כי אם היה יודע טעמי התורה והמצות, היה הגוף גם כן רוצה לקיים המצות. רק שאינו יודע טעמי התורה, והנשמה נחצבת מתחת כסא הכבוד ומשיגה טעמי תורה והמצות, לכך רוצה תמיד לעשותם ולקיים בלי שום הפסק רגע. ואדם הזוכה מגבר הנשמה על הגוף לעשות ולקיים התורה והמצות. ולכך אדם המת, שהנשמה עולה למעלה, ונשאר הגוף לבדו, מטמא הגוף. ולכך קברי הצדיקים אינם מטמאים, כי הגופים מהצדיקים הם מזוככים עד שהגוף גם כן רוצה בקיום התורה והמצות. ולכך גם הגופים שלהם אינם מטמאים. וזהו הרמז "זאת חוקת התורה": מחמת שהתורה הוא "חוק", שאינו גלוי טעם התורה, אין הגוף רוצה לקיים התורה. ואז הגוף מטמא אחר מותו כנ"ל. ולכך צוה השם יתברך לעשות פרה לטהר מטומאת הגוף לבד, שהוא מטמא במותו ודו"ק:

או יבואר, זאת חוקת התורה. ובו יבואר הפסוק (תהלים קיג, ט) "מושיבי עקרת הבית". כי בעולם הזה נראה לאדם שנברא בכדי לעשות עסקי עולם הזה. אבל באמת זה אינו, והעיקר בריאת האדם היה להשיג אחדות הבורא ברוך הוא. וזהו "מושיבי עקרת הבית": כשיבוא הגואל במהרה בימינו, אז יתגלה עיקר עשייתן של אדם בעולם הזה, כדי להשיג אחדות הבורא ברוך הוא. וזהו הרמז "זאת חוקת התורה": כי יש מצות אשר השכל מחייב אותם, ונמצא אדם העושה אותם אינו ניכר כל כך שעושה אותם בעבור ציווי הבורא על אלו המדות. ולכך נתן הבורא ברוך הוא מצות אשר אין השכל משיג בו טעם כלל. ואדם העושה אותם אזי ניכר שאינו עושה אותם רק בעבור מצות הבורא ברוך הוא עליו. וזהו הרמז בפסוק "זאת חוקת התורה":

לכך נתן הבורא מצות אשר הם חוקה, אשר אין השכל מחייב אותם, כדי שיהיה נראה "אשר צוה ה' לעשות", שהאדם אינו עושה המצות רק בעבור ציווי הבורא עליהם:

ודברתם אל הסלע לעיניהם גו' יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל. הנה רש"י והרמב"ן חולקים בחטא של משה: אחד מפרש על שאמר לישראל "שמעו נא כו'", ואחד מפרש על שהכה את הסלע. והנראה שטעם אחד הוא, כי זה גרם זה. והנה, יש שני בחינות במוכיח, שמוכיח את ישראל שיעשו רצון הבורא ברוך הוא. אחד, שמוכיח בדברים טובים, דהיינו, שאומר לכל איש ישראל גודל מעלתו, ומקום מקור מחצב נשמתו אשר באמת נשמת ישראל חצובה למעלה מכסא כבוד, וגודל הנחת רוח אשר להבורא יתברך (כביכול) ממצות כל איש ישראל, וגודל השמחה אשר בכל העולמות בעשות איש ישראל מצות הבורא. ובזה התוכחה מטה את לב בני ישראל לעשות רצון הבורא ברוך הוא, לקבל כל איש מישראל עול מלכות שמים עליו. ויש שמוכיח את ישראל בדברים קשים ובדברי ביושים, עד שהם מוכרחים לעשות רצון הבורא. והחילוק שביניהם: זה שמוכיח את ישראל בטוב מעלה את נשמת ישראל למעלה למעלה, ומספר תמיד בצדקת ובגדולת ישראל, כמה גדול כוחם למעלה. וראוי הוא להיות מנהיג על ישראל. וזה שמוכיח את ישראל בדברים קשים אינו בבחינה הזאת. והנה זה שמוכיח את ישראל בטוב, ומספר תמיד בגדולת ישראל וצדקתם, אז כל הדברים הנבראים בעולם צריכין לעשות מעצמם הרצון של ישראל לדבר שנבראו, דהיינו בשביל ישראל. אבל אם אינו מספר ומעלה צדקת ישראל, אז צריך להכריח כל הנברא בהכרח גדול לעשות מה שנברא, דהיינו לעשות רצון ישראל. והנה משה אמר בכאן "שמעו נא המורים", הוכיח את ישראל בדברים קשים. ולכך הוצרך להכות את הסלע לעשות מה שנברא. כי אילו היה מעלה את ישראל כנ"ל, וכמו שהיה כוונת הקדוש ברוך הוא "ודברת אל הסלע". כי אז היה מדבר אל הסלע: אתה שנבראת בשביל ישראל, והם במעלה גדולה -- צריך אתה לעשות מה שנבראת, דהיינו להוציא מים לישראל. אבל עתה שהוכיח את ישראל בדברים קשים "שמעו נא כו'", הוצרך להכות את הסלע לעשות רצון ישראל. ונמצא זה גרם את זה וטעם אחד הוא. וזהו הרמז "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל": כי זה שמוכיח את ישראל בטוב יכול גם הוא להשיג את העם זה השכל. וזה הרמז "להקדישני לעיני בני ישראל", כמאמר חכמינו ז"ל עיני עדה, חכמי עדה, שגם הם ישיגו זה השכל:

ספר קדושת לוי - פרשת בלק

ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתונך כו'. יש להבין למה חרה להמלאך שהכה האתון. כל עוד שלא ראה המלאך יש להכות בהמתו שתלך בדרך הישר. ונראה, דחרי אף המלאך היה כיון דהשם יתברך צוה לו "לך עם האנשים ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה", גילה לו השם יתברך שישמור כפי שיצוהו. ומי שעושה רצון קונו, כשיראה איזה דבר תימה, מתבונן שבוזה מצוה לו השם יתברך איך יעשה. ואם עושה דבר ובפתע פתאום נולד בדבר דבר תימה וחידוש, מתבונן שבוודאי רצון השם יתברך שלא לעשות הדבר הזה. ואם כן בלעם, שראה דבר תימה וחידוש, שרבוץ האתון תחתיו מה שלא עשה לו עד כה כמבואר בפסוק "ההסכן כו'", מהראוי לו להתבונן, שרצון השם יתברך שישוב ולא ילך. ומה שהשם יתברך צוה לו לילך היה באופן כמו שאמר לו "ואך את הדבר הזה אשר אדבר כו'", כפי שיראה בעין שכלו האיך רצון השם יתברך כן יעשה. אם כן, היה לו לשום על לב, ולא להכות. ובמה שהכה, גילה בלעם עוצם רשתתו: גם שרצון השם יתברך שלא ילך אף על פי כן הולך הוא, ומכה בחרון אפו האתון על שמעכו בדרך לילך. לזה חרה אף המלאך עליו ואמר לו "על מה הכית כו'":

לכה ארה לי יעקב. הכלל, אצל כל אומה צריכה להיות איזה מדה טובה, וזה הוא עיקר חיותם. אבל ישראל יש להם כל המדות טובות. וכאן זה הרשע, שרצה להרע לישראל, ובישראל יש להם כל המדות טובות; ורצה זה הרשע לברר אצלו זה המידה טובה שיש באומתו מישראל, ועל ידי זה יהיה יכולת בידו להרע לישראל. וזהו שאמר "לכה ארה", ארה לשון בירור כמאמר חכמינו

ז"ל אורה בתאנים. שרצה לברר אצלו המדה שיש לו ממדות טובות של ישראל. וזהו "לכה ארה לי יעקב", לברר מה שיש אצלי ממדת יעקב. ועל ידי זה "ולכה זועמה כו'":

ונאום הגבר שתום העין. כי יש עין טובה, שרוצה להשפיע טובות על ישראל. וזה לעומת זה עשה האלהים, שיש גם כן עין רעה מצד הקליפה. ובלעם בכאן לא היה יכול לפעול בעינו הרעה שינק מהקליפה, שהשם יתברך לא הניחו. נמצא לא היה לו יניקה מעין רעה, וגם מעין טובה לא היה לו יניקה, דהיינו מהקדושה. כי מה שברך את ישראל היה בעל כרחו, שלא מרצונו ודעתו, רק השם יתברך כפה אותו. וכיון שלא היה מדעתו משום הכי לא היה לו יניקה מסטרא דעין טובה. לכן אמר "שתום העין", שנעשה אז סומא, כי לא היה לו אז יניקה לא מצד הקדושה עין טובה, ולא מצד הקליפה עין רעה כנ"ל. לכן נעשה סומא בעיניו. זהו שאמר "נופל וגלוי עינים": פירוש, גלוי עינים שלו שרואה הוא מצד נופל, דהיינו עין רעה, שהוא מצד הקליפה שנקרא נופל, כנודע מאמר רבותינו ז"ל בסימנין של עין רעה כו'. לכן, עתה שלא היה לו אפשר לינק מהקליפה עין רעה, שהשם יתברך לא הניחו, נעשה סומא כנ"ל:

או יבואר, הנה ברוך לקחתי וברך ולא אשיבנה. דאיתא בגמרא (ברכות לג ע"ב) האומר על קן צפור יגיעו רחמיך כו'. ופירש רש"י שהגיעו רחמך על קן ציפור וגזרת לא תקח כו', כן חוס ורחם עלינו -- משתקין אותו מפני שמשוה מדותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים והן גזירת מלך על עבדיו. והקשה התוספות לפי זה מפני מה יסד הפייט כן דכתיב צדקו אותו ואת בנו בל תשחטו, מחשבותיך לרחמינו מפעלותיך לרוממנו. ונראה, דאמרו חכמים, כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים! ושורש הדבר הוא, דאיתא בזוהר הקדוש באיתערותא דלתתא איתער עובדא דלעילא. נמצא כאשר האדם מרחם עצמו על הבריות, הוא מעורר מדת הרחמנות ומרחמין עליו גם כן. וידוע הוא דחסדי ה' יתברך לא כלו, והקדוש ברוך הוא תמיד משפיע עלינו חסדים ורחמים וטובות. ומה שאנו חסרים לפעמים מטובות (חס ושלום), המניעה הוא מאתנו, שאין אנו ראוים לקבל הטובות. אבל הקדוש ברוך הוא, ברוב רחמיו וחסדיו, יכול להפוך את לבנו וליתן לנו לב טהור וחזק ואמיץ לעבדו באמת, ונהיה אנו ראויין לקבל הטובות. ועל זה אנו מתפללין אתה ה' לא תכלא רחמיך ממנו, פירוש: שלא תהא המניעה ממנו. "כי חסדך ואמתך תמיד יצרונו", שהקדוש ברוך הוא יוצר את האדם בכל עת ורגע. כפי מאמר הגמרא "כל הנשמה תהלל יה" (תהלים קנו): על כל נשימה ונשימה כו'. ואם כן, אתה יכול לעשות אותנו בריה חדשה, וליתן לנו לב טהור כנ"ל. וידוע, כשהקדוש ברוך הוא גוזר גזירה הצדיק יכול לבטלה. וזה פירוש הפסוק "ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת": כי כשהקדוש ברוך הוא הוכן בחסד כסאו, ומעורר רחמיו וחסדיו על ישראל, אז הוא יושב עליו באמת, שאין הצדיק מבטלו. אבל כשהוא להיפוך (חס ושלום), אז הצדיק מבטלו, וצריך הקדוש ברוך הוא לקום מכסא דין ולישב על כסא רחמים. ונמצא לא היתה ישיבה באמת: והנה מה שהקדוש ברוך הוא צוה אותנו (דברים כב, ו) "לא תקח אם על הבנים", אינו הוא מצד הרחמנות שלו. שאם היה מצד הרחמנות, לא היה צריך לצוות אותנו, והיה בעצמו יכול להציל את האם, כי הרבה ריוח והצלה לפניו. רק היה כוונתו בכדי שנעורר מדת הרחמנות, במה שאנו מרחמין על קן ציפור כנ"ל. ואם כן זה פירוש הפייט מחשבותיך לרחמינו מפעולתיך לרוממנו. פירוש: אתה צוית כדי שנעורר הרחמנות ותרם עלינו. ולפי זה כשהצדיק מברך את ישראל, בודאי מברך אותם בלב שלם מצד הרחמנות ואהבה שיש לו עליהם. ואם כן מברכין אותו מן השמים גם כן כנ"ל: כל המרחם על הבריות כו'. אבל בלעם היה יודע בעצמו שאינו מברך בלב שלם, רק הקדוש ברוך הוא היה משים חכה בפיו כפירש"י. ואם כן היה יודע שלא יהיו חוזרין עליו הברכות. וזהו שאמר "הנה ברוך לקחתי", פירוש אני לקחתי את הברכות מאת הקדוש ברוך הוא לברך את ישראל. "וברך ולא אשיבנה", פירוש ולא אשיבנה הברכות עלי:

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. על דרך עשה תורתך קבע (אבות א, טו). כי "יעקב" הוא מדריגה תחתונה, ו"ישראל" הוא מדריגה עליונה. וזה פירוש "מה טובו אוהליך יעקב", שתעשה מלאכתך עראי. "משכנותיך ישראל", פירוש ותורתך קבע:

ספר קדושת לוי - פרשת פנחס

פנחס זה אליהו, והוא חי וקיים. ולמה? הכלל, כי הגוף אשר באדם הוא רחוק מעבודת ה', כי הגוף הוא חושב הצטרפות שלו. רק הנשמה אשר באדם היא החושבת תמיד ביראת ה'. אבל הגוף אינו כן, לכן הוא הולך לקבר. אבל באמת, אם היה הגוף גם כן עובד את ה' תמיד, לא היה אדם מת. וכן היה קודם חטא אדם הראשון. ובאמת פנחס היה מוסר עצמו למיתה בזה המעשה, כמאמר חכמינו ז"ל, ונמצא לא חשב הגוף של פנחס הצטרפות גופניות, רק היה עובד את ה' באמת כמו הנשמה. כי הגוף בעת עשותו זה המעשה היה כלא היה, כי מסר עצמו למיתה בזה המעשה שהיה עושה, לעשות רצון ה'. לכך נזדכך הגוף של פנחס להיות חי וקיים. וזהו שמבואר במדרש: פנחס בן אלעזר כו', בדין הוא שיטול שכרו. כי כאשר בארנו שהגוף של פנחס היה בשעת מעשה כלא היה, והיה הגוף נסתר. וזהו הרמז במדרש. "בדין", הוא לשון נסתר, מחמת שהגוף היה נסתר כנ"ל מהראוי ליטול שכרו:

דבר בעתו מה טוב לתרץ קושית הזוהר האיך נתכהן פנחס? הלא כהן שהרג את הנפש נפסל מכהונה, מחמת שמדת הכהן הוא חסד ולא דין? גם לתרץ לשון הפסוק "אשר הכה את המדינית", שנראה מיותר. ומתורץ בחדא מחתא: כי הכלל, שמחשבה רעה (חס ושלו) דוחה הנשמה הקדושה, ודברים לא טובים דוחים הרוח דקדושה, ועשיה לא טובה דוחה נפש דקדושה. וזה פירוש הפסוק "ושם איש ישראל המוכה את המדינית": תיכף ומיד, בהתחלת החטא, קודם שהרגו פנחס נעשה בחינת "מוכה" וחלל רשע, ש"הוכה עם המדינית" ומת ממש על ידי הסתלקות נפש דקדושה. נמצא פנחס גברא קטילא קטל וכשר לכהונה:

וצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות. כי העיקר העבודה בדחילו ורחימו, זהו אהבה ויראה. וכשעובד ה' מאהבה, אזי הוא בבחינת תענוג; אבל כשעובד ביראה אזי אינו כל כך, רק בבחינת בושה. וזהו "וצלפחד", שהוא "צל פחד". "בן חפר", לשון "וחפרה הלבנה", "לא היה לו" כלל, כי אם בנות. (חסר):

ספר קדושת לוי - פרשת מטות

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. מי שאינו עושה דבורו חולין, עושה תקונים בכל היוצא מפיו: "ויגזור אומר ויקם לו", "צדיק מושל ביראת אלהים", על ידי שמירת ברית הלשון. וזהו "מטות": שיוכל להטות מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדין לרחמים:

או יבואר, לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. ונראה על פי המדרש על פסוק "איש כי ידור נדר לה": הדא דתימא "ימינו כצל עובר". פירוש, כי איתא (נדרים י ע"ב) שאסור לומר "לה" קרבן", רק "קרבן לה", שמא ימות קודם שיאמר "קרבן" ויוציא (חס ושלו) שם שמים לבטלה. וכאן אמר הכתוב "נדר לה", ולא כתיב "לה" נדר" כנ"ל, שמא ימות קודם. וזהו שאמר המדרש: הדא דתימא "ימינו כצל עובר". ואיתא פלוגתא בגמרא (שם ט). באם טוב שתדור הגם שתשלם, וסובר רבי מאיר הגם שישלם אף על פי כן אינו נכון שידור. זהו פירוש הפסוק "איש כי ידור" צריך לומר "נדר לה", ולא "לה" נדר", משום שמא ימות קודם שיאמר "קרבן" או "נדר". אם כן, כיון שאין לאדם ליחל אפילו על דבר אחד שיאמר, איך ידוע הוא לו ש"כל היוצא מפיו יעשה"? והודיענו הכתוב שאין לידור כלל:

ספר קדושת לוי - פרשת מסעי

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם. צריך לדקדק שינוי הלשון: מתחילה כתיב "מוצאיהם", ואחר כך "למסעיהם", ואחר כך הקדים "מסעיהם" ל"מוצאיהם". ונראה, כי מודעת זאת שכל המסעות שנסעו בני ישראל במדבר הגדול והנורא, מאת ה' היתה זאת, לברר נצוצות הקדושים שנפלו שם בקליפות, ולהוציא בלעו מפיו. והוא הטעם שהיו ישראל חונים במקום אחד זמן רב, ובמקום אחר זמן מועט: שהוא כפי מה שהיה צריך לברר הנצוצות שבמקום ההוא. והנה ביהושע כתיב במרגלים ששלח יהושע "לחפור את כל הארץ באו". מה הלשון "לחפור"? אך הענין, עיקר כבישת הארץ היתה על ידי מצות ומעשים טובים שעשו במקום ההוא שהיו צריכין לכובשה. והיו עובדים להבורא יתברך ביראת הרוממות ובאהבה האמיתית, ובזה היו מעלים היראות והאהבות הרעים שהיה שם בארץ כנען. כידוע זאת, "כי ממנו ניקח לעבוד את ה'", לקשר את עצמו ביראה ואהבה האמיתית, וזו העלאת ניצוצות שבמקום ההוא להקדושה. והיתה הארץ מוכרחת להכניע וליבוש מפני בני ישראל ולעשות רצונם, כי המקבל הוא בוש מהמשפיע. וזהו הלשון "לחפור את כל הארץ באו", מלשון "וחפרה הלבנה". כי כל הארץ חפרה מפני בני ישראל בעשותם מצות ומעשים טובים, ובעבדם להבורא יתברך ביראה ובאהבה האמיתית, והיתה מוכרחת לעשות רצון בני ישראל. והנה במ"ב מסעות שנסעו בני ישראל כתיב "ויחנו בחרדה וכו'", "ויחנו במתקה וכו'", "ויחנו בהר שפר": כלומר, כשהיו ישראל חונים באיזה מקום שהיה שם יראה רעות (רחמנא ליצלן), אזי היו עובדים להשם יתברך ביראת הרוממות, לירא מפני פחדו והדר גאונו. וזו "ויחנו בחרדה", מדת היראה: שהיו צריכין לעבוד הבורא יתברך במקום ההוא במדת היראה. וכשהיו חונים באיזה מקום שהיה שם אהבות רעות שנפלו שם מהשבירה כידוע, היו צריכין לעבוד השם יתברך במדת האהבה אמיתית. וזו "ויחנו במתקה", מדת אהבה. וכן "ויחנו בהר שפר", הוא מדת התפארות. ובזה היו מעלים כל הניצוצות שנפלו שם. והעלו אותם לשרשן, למקום הקדושה. וזו היתה עיקר נסיעתם במדבר. וזו "ויכתוב משה את מוצאיהם", הוא העלאת הניצוצות שהוציאו ממקום הקליפות. "למסעיהם על פי ה'", כלומר זאת היתה מאת ה' על ידי מסעיהם. "ואלה מסעיהם", כלומר אלה המסעות שנסעו ישראל במדבר. הודיע לנו הכתוב שעיקר נסיעתם היתה "למוצאיהם", להוציא הנצוצות ולהעלותם למקור הקדושה ודו"ק: